

Lakner Zoltán: A végtelenben találkoznak

Tamás Gáspár Miklós: A kiábrándulásról
(Jean-Jacques Rousseau 300. születésnapjára)

Esterházy Péter: Pécsi ujjgyak

György Péter esszéje: A gyászra való képesség
(elvesztése és visszaszerzése)

Sándor Iván: Vissza a múlt sarába

ÉS Irodalom: Boda Edit, Csabai László, Egressy Zoltán,
Fodor Ákos, Kőrössi P. József, Murányi Sándor Olivér

Városi Könyvtár

Vác, ... 16

2012. JÚL 13.

ÉLET ÉS

IRODALOM

IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

LVI. ÉVFOLYAM, 28. SZÁM

ÁRA: 495 FT

2012. JÚLIUS 13.

Csáth Géza rajza (OSZK)

KOVÁCS ZOLTÁN:

Mi más

A múlt héten Geró András antiszemita minősítette Romsics Ignác történelmi módszerét, megállapítva, hogy ilyen elemek már akadémiai székfoglalójában is kimutathatók, egy tanulmányában pedig olyan megállapítás olvasható, hogy a Tanácsköztársaság idején a zsidó származású népbiztosok és népbiztos-helyettesek aránya elérte a 60, sőt valószínűsíthetően a 70-75 százalékot. „Mi más ez, mint szintizta antiszemita értelmezési konstrukció? Mi más ez, mint maga az antiszemitizmus?” – kérdezi Geró.

2003-ban vagyunk. Schmidt Mária, a XX. Századi Intézet vezetője (és a Terror Háza igazgatónöje) meghívta az irányítása alatt álló kutatóintézetbe Ernst Nolte német történészt. A meghívás sajtótítát váltott ki, mert Nolte korábban többször is botrányos nyilatkozatokat tett a holokausztal kapcsolatosan. Kijelentette például, hogy a náciak a zsidókat nem kegyetlenkedve gyilkolták meg, hanem fájdalommentesen, s hogy pontosítsa előbbi állítását, magyarázólag még azt is hozzáfűzte, hogy a gázkamrákban az áldozatoknak mindössze negyven másodpercet kellett szenvedniük. Egy idős holokauszt-túlélő ironikus olvasói levelében azt javasolta a meghívott tudósak és tudós meghívójának, hogy – tudóshoz méltó módon – szíveskedjék empirikusan tesztelni a fenti ténymegállapítás igazságát, és amolyan kísérleti jelleggel személyesen is ellenőrizni a gázkamrában, hogy csakis pontosan negyven másodpercig tart-e a folyamat (ÉS, 2003. jún. 20.) Ezt olvasva Geró András egy másik történelmes, Schmidt Máriával közösen felháborodva utasította el a javaslatot. A levél rövid: „Lapjuk ez évi (2003) 25. számában *Negyven másodperc* címmel a Páratlan oldalon egy névvel nem aláírt, rövid szöveg jelent meg. Az írás azt javasolja, hogy Ernst Nolte német történész és vendéglátója, a Terror Háza főigazgatónöje menjen gázkamrába, és így »jelentheti a túlvilágról«, hogy hány másodpercig tartott a művelet. Mi, akik ezt a levelet aláírjuk, nagyon sok mindent másként gondolunk, sokszor diametriálisan eltérően ítélünk meg. De közösen, egyetértve úgy tartjuk: egykorán a náciak küldtek embereket gázkamrába, s aki ma ugyanezt javasolja, vagy akarja tenni, az is náci. Az a szerkesztőségi gyakorlat pedig, ami ennek szabad teret enged vagy náci-szimpatizáns, vagy mélységesen felelőtlen. Elvárjuk, hogy az Önök lapja is tudomásul vegye: senkit sem szabad gázkamrába küldeni, ilyen nem lehet javasolni, s megítélésünk szerint felelős szerkesztő ennek soha többé nem engedhet teret. Schmidt Mária, Geró András”.

Ez a levél számomra akkor is értelmezhetetlen volt, és csaknem tíz évvel később, ma is értelmezhetetlen. Sem akkor, sem most nem értem, hogy két európai beágyazottságú történész közös szellemi erőfeszítéssel sem képes különbséget tenni a tömeggyilkosok gyűlölködése és a tömeggyilkosokat gyűlölők indulatai között. A glossza szerzője a „kínlódsái maximum”-ot olyan megrendítően szégyenletesnek tartja, hogy személyes, és amint fogalmaz, bizarr próbát ajánl. A két történész ezt a bizarr próbát sikerrel mosta össze a „gázkamrába küldéssel” – ami több millió ember számára nem ajánlás volt, hanem brutális kényszer, majd lenácizta a szerzőt, lenáciszimpatizánszott lapot, szerkesztőt. „Erős szavak – írta a levélről Kertesi Gábor. – Különösen olyan személytől, aki meglehetősen érzéketlen módon egy világszerte ismert Holocaust-relativizáló történész és botrányhős meghívásával (és szalonképesítésével) gyalázza meg a náciizmus hatmillió zsidó áldozatának emlékét.” (Negyven másodperc, ÉS, 2003/29., júl. 18.)

Gazdag és hosszú sajtóvita kezdődött, amelyben megszólalt Eörsi István: „József Attilát idézem: »Ha pincéjébe szemet hordunk, / egy pakli 'bal-kánt' is kibont!».” Ő a humanista átlományozó, a szénhordó pedig, ha viszorog, a végén még kiderül Geró András megvetését. (Még egyszer a gyűlöletről, 2004/45., nov. 5.) Sőt, Nolte maga is megszólalt. A neves német történész indulatos írásában (Állásfoglalás az Élet és Irodalom című hetilap fejtegetéséhez, ÉS, 2003/30., júl. 25.) a vele vitázni merészleket gondolkodásra képtelennek, „szándékosan tudatlannak” vagy csak szimpla (párt)agitátornak nevezve. A sajtóvita mellett etikai vizsgálat és büntetőper indult Eörsi és a lap ellen, ez az író halála után megszűnt.

Tíz évvel később Geró András antiszemita bukkan a baloldalon. Vagy a liberális oldalon. Vagy nem tudni, hol, de „saját sorokban”. „Nem kedvelem az antiszemitizmust, nem vagyok elnéző vele, de csak akkor élek ezzel a minősítéssel, ha állításom mellett érvelni is tudok – írja a *galamus.hu*-n. – Úgy vélem, helyes, ha mások is megtudják, amit erről gondolok.” Itt hozza fel Geró Romsics már említett megállapítását.

Geró valóban nem kedveli az öncélú minősítést, de néha rőtöt. Ez kétségtelen. Ilyenkor körülnéz a „saját sorokban”, és nem tudja túrtörtetni magát. A glosszista náci, a közlő lap náci-szimpatizáns, Romsics módszerei antiszemita. Nem tudni, hogy mi ennek a ritka, de igen intenzív minősítési buzgalomnak az alapja, külső szemmel olyan, mintha időről időre bizonyítani akarna vele valamit. Hogy mit, nem derül ki, az is lehet persze, hogy valamikor rossz társaságba keveredett.

A *rubicon.hu* internetes portálon megjelent egy Romsics melletti tiltakozó állásfoglalás, ezt több mint nyolcvan történész írta alá, ami legalább annyira aránytalan és megállapítása Romsicsról. Kinyilvánítják, hogy Geró András eljárását durva inszINUÁCIÓNAK tartják. (Ezt az eredeti felhívásban szereplő kitétel [durva inszINUÁCIÓ] később „alaptalan vád”-ra módosították.) A nyilatkozat gondolata: Geró minősítésének alapja néhány kiragadott mondat, melyeket Romsics két, egyenként 6-700 oldalas könyvéből, valamint két nagyobb – a Rubiconban is megjelent – tanulmányából emelt ki, s értelmezett rosszindulatú tendenciózussággal. Az egyik lényeges és az ügy szempontjából igen kényes kérdésre Ungváry Krisztián kérdez: „Ha már egyszer Geró András erkölcsi ítéletet mond mások felett, jogos a kérdés: összeegyeztethetőnek tartja-e szakmai tisztességével, hogy olyan személy (Schmidt Mária) tudományos partnere, aki múzeumában (Terror Háza) a XX. század totális diktatúráit csak tettesekre és áldozatokra képes bontani, miközben elhallgatja, hogy a két kategória között általában van átfedés?”

A kibontakozó vita fontos kérdését Tamás Gáspár Miklós teszi föl: „Mi vonzotta a zsidókat ennyire az antikapalista baloldalhoz? Erre nincs definitív magyarázat, és teljesen érthető, hogy történettudósok, társadalomkutatók, filozófusok keresik. Csak nem gondolja Geró kollégánk, hogy ezt a rendkívül fontos és köztudomású összefüggést nem illik szóba hozni?” (*rubicon.hu*)

Geró András pár napon belül a *galamus.hu*-n hosszabb cikkben válaszol a bírálatokra. Előzetesen annyit közölt, hogy Romsics Ignáccal nincs, és nem is volt személyes ellentéte. Hozzátette: nem a személyt minősítette antiszemita, hanem a mondandóját. Geró munkássága során sokszor azzal a követelménnyel hozakodik elő, hogy a rossz folyamatokat kell támadni, nem pedig a személyeket. Ez természetesen betarthatatlan, de legfőképp fölösleges. Mint látjuk, Geró maga sem képes ennek eleget tenni: a folyamatok önmagukban szimpla absztrakciók, nem is léteznek személyek nélkül: „Az ember igazából nem az elvtelen bulizást gyűlöli, hanem az elvtelen bulizókat, akik megvalósítják ezt a bulizást. A hatalmasságok fara körül számlatömbbel hajlongó, kitölt nyelvű lihegőket”. Hogy akkor zárjuk a folyamatok és személyek viszonyát Eörsi időtálló gondolatával.

9 770424 884005